Johann Wolfgang von Goethe

MASAL

Katharina Mommsen'ın
epilog yazısıyla

Almanca aslından tercüme eden
Senail Özkan

ÖTÜKEN

İHTİYAR KAYIKÇI, şiddetli bir yağmurla kabaran ve taşan büyük nehrin kenarındaki küçük kulübesinde, çalışmaktan yorgun düşmüş halde uyuyordu. Bazı gürültüler onu gece yarısı uyandırdı; yolcuların karşı kıyıya geçmek istediklerini duydu.[1]

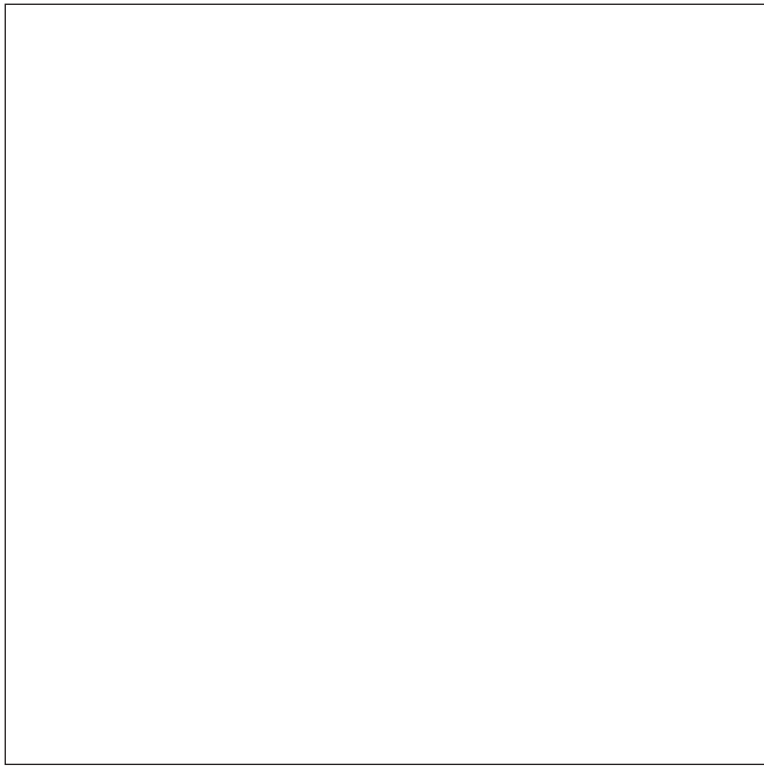
Kapının önüne çıktığında iki büyük ışık cininin orada bağlı duran kayığın üzerinde süzüldüklerini gördü. Çok aceleleri varmış. Hemen karşı kıyıya geçmeyi arzu ettiklerini söylüyorlardı. İhtiyar hiç oyalanmadı, kayığı itip her zamanki becerikliliğiyle akıntı üzerinden çaprazlama karşıya doğru yola koyuldu. Bu arada yabancılar bilinmeyen, hızlı konuşulan bir dilde birbirleriyle ıslık sesiyle fısıldaşıyor, ara sıra bir kahkaha atıyor ve bazen çerçeveler ve sıraların üzerinde ve bazen de kayığın zemininde oradan oraya zıplıyorlardı.

— Kayık yalpalıyor! diye bağırdı ihtiyar, eğer rahat durmazsanız devrilebilir; oturun, ışık cinleri!

Bu istek üzerine kahkahalarla güldüler, ihtiyarla dalga geçtiler ve eskisinden daha fazla gürültü yaptılar. İhtiyar, onların edepsizliklerine sabırla katlandı ve derakap karşı kıyıya ulaştı.

İşte zahmetinizin karşılığı! diye bağırdı yolcular ve silkinmeleriyle kayığın ıslak döşemesine parıldayan birçok altın döküldü.

[1] İllüstrasyonlar Gustav Wolf (1922) tarafından yapılmıştır.

Allah aşkına, ne yapıyorsunuz? diye bağırdı ihtiyar. Beni büyük bir felâkete sürüklüyorsunuz! Bir tek altın suya düşseydi, bu metalden hazzetmeyen akıntı dehşet verici dalgalarla kabaracak, kayığı ve beni yutacaktı, kim bilir başınıza daha neler gelecekti; paranızı geri alın!

—Üzerimizden silkeleyip attığımızı geri alamayız, dedi onlardan biri.

İhtiyar eğilip altınları kasketine yerleştirirken, demek ki beni bunları arayıp bulmak, karaya taşımak ve gömmek zahmetine sokuyorsunuz, dedi.

Işık cinleri kayıktan aşağı atlamışlardı ki ihtiyar bağırdı: Nerde benim ücretim?

— Altın almayan, bedava çalışsın! diye bağırdı ışık cinleri.

—Yalnızca toprağın meyveleriyle ödeme yapılabildiğini bilmeniz gerekirdi.

—Toprağın meyveleriyle mi? Onlara tenezzül etmeyiz biz, asla onların tadına bakmadık.

—Yine de ben, bana üç lahana, üç enginar ve üç büyük baş soğan göndereceğinize söz verinceye kadar sizi serbest bırakmam.

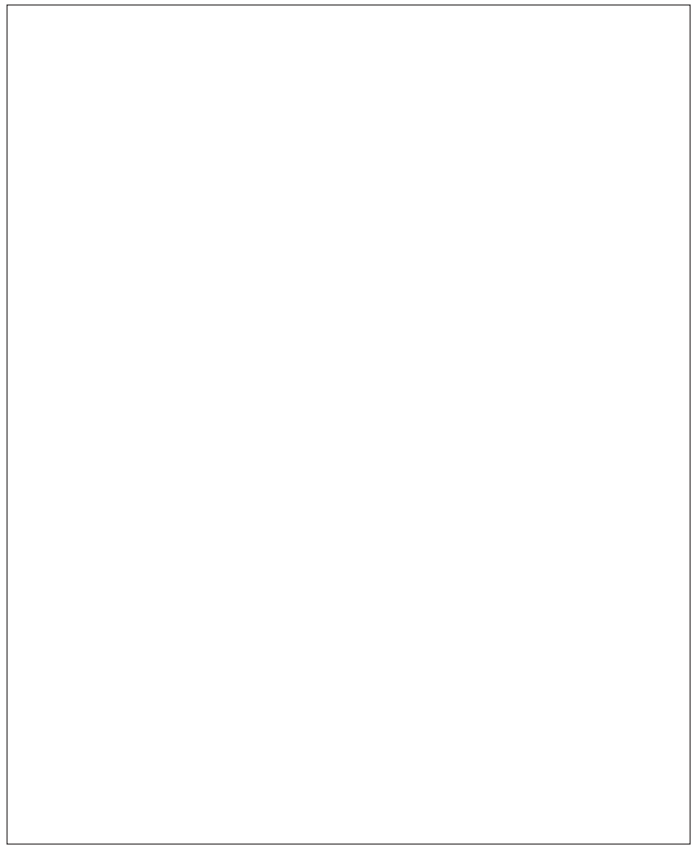
Işık cinleri şakalaşarak sıvışmak istediler oradan; ancak anlaşılmaz bir şekilde oldukları yere bağlandıklarını hissettiler; bu onların şimdiye kadar yaşadıkları en nahoş duyguydu. İhtiyara, talebini en yakın zamanda karşılamayı vaat ettiler; o da onları salıverdi ve kayığı iterek uzaklaştırdı. Epeyce yol almıştı ki arkasından bağırdılar:

—İhtiyar! Dur ihtiyar! En önemli şeyi unuttuk!

Adam uzaklaşmıştı, onları duymadı. Adam, suyun asla ulaşamayacağı dağlık bir yere tehlikeli altını gömmek isteğiyle kayığını ırmağın aynı yakasından aşağı doğru indirdi. Orada yüksek kayalıklar arasında kocaman bir yarık buldu, altınları o yarıktan içeri silkeledi ve kulübesine geri döndü.

Aşağı düşen altınların çıkardığı sesle uykusundan uyanan güzel, yeşil bir yılan bulunuyordu yarıkta. Bu neviden şeyleri hemen oracıkta büyük bir iştahla yutup, çalılığa ve kaya kovuklarının arasına saçılmış bütün parçaları dikkatle ararken, parıldayan sikkeleri güç belâ görüyordu.

Daha onları yeni yutmuştu ki rahatlatıcı bir duyguyla altının bağırsaklarında eridiğini ve bütün vücuduna yayıldığını hissetti; büyük bir sevinçle şeffaflaştığını ve ışık saçtığını fark etti. Nice zamandır ona, bu görüntünün mümkün olduğu garanti edilmişti; fakat bu ışığın uzun zaman devam edip etmeyeceği şüpheliydi. İşte bu yüzden, geleceğini emniyet altına almak için, bu güzel altını kimin yarıktan içeriye atmış olabileceği merakı ve arzusuyla kayalıklardan dışarı çıktı. Hiç kimse yoktu. Otların ve çalılıkların arasına süründüğünde, taze yeşil çayır üzerine yayılan güzel ışığını ve kendini hayranlıkla seyretmekten fevkalâde memnuniyet duyuyordu. Bütün yapraklar zümrüt yeşili parıltılar saçıyor, bütün çiçekler harikulâde aydınlanmış görünüyordu. Boşuna geçti ıssız ormanı boydan boya; fakat düzlüğe gelip ve uzaktan kendininkine benzeyen bir parıltı görünce ümidi o derece arttı. “Nihayet benzerimi buldum!” diye

bağırdı ve acele o bölgeye doğru gitti. Sazlık ve bataklık arasında sürünmenin zorluğuna aldırış etmedi; zira kuru dağlık bölgelerde, yüksek kayalıkların çatlakları arasında severek yaşamasına, baharatlı otlardan zevk almasına, çiğ damlaları ve taze göze sularıyla susuzluğunu gidermeğe alışkın olmasına rağmen, muhteşem ışık ümidi ve altın sevgisi uğruna önüne koyulan her engeli aşmayı göze almıştı.

Nihayet, pek yorgun olarak, bizim iki ışık cinimizin oraya buraya koşup oynadıkları sulu bir sazlığa vardı. Onlara doğru atıldı, onları selamladı ve böylesine hoş beyefendilerden kendine akraba bulduğuna sevindi. Işık cinleri ona şöyle bir süründüler, üzerinden atladılar ve kendi tarzlarında güldüler. "Hanım Teyze", dediler, "eğer siz yatay çizgidenseniz, bunun hiçbir anlamı yok; o takdirde

biz yalnız ışık bakımından akrabayız; zira bakınız" –burada her iki ışık yalazı, bütün genişliklerini feda etmek suretiyle olabildiğince uzadı ve sivrildiler—, "dikey çizgiden olan biz beylere bu ince boy ne güzel yakışıyor! Gücenmeyin ama, sevgili bayan, hangi aile bununla övünebilir? Işık cinleri var olduğu müddetçe, hiçbiri ne oturdu ne de yattı."

Yılan bu akrabaların huzurunda kendi pek rahatsız hissetti; gerçi başını istediği kadar yukarıda tutsa da, bulunduğu yerden gitmek için başını yeniden toprağa eğmek zorunda olduğunu pekâlâ hissediyordu. Yılan daha evvel karanlık koruda olağanüstü hoşnuttu halinden, oysa kuzenlerin yanında parıltısı her ân azalıyordu, hatta sonunda parıltısının tamamıyla sönüp gideceğinden korkuyordu.

Bu sıkıntılı halde aceleyle sordu: Acaba beyefendiler, kısa zaman önce kaya yarığına düşmüş olan parlak altının nereden geldiğine dair yaklaşık bir haber verebilirler miydi? Kendisi dorudan doğruya gökten damla damla altın yağdığını tahmin ediyormuş. Işık cinleri güldüler ve öyle bir silkelendiler ki etraflarına bir yığın altın saçıldı. Yılan, onları yutmak için hızlıca o tarafa yöneldi. "Afiyet olsun Hanım Teyze", dedi nezaketli beyefendiler; "çok daha fazlasını sunabiliriz size." Birkaç kere daha büyük bir çeviklikle öylesine silkindiler ki yılan nerdeyse bu nefis yemeği yeteri kadar hızlı mideye indiremiyordu. Yılanın parıltısı göze görünür biçimde artmaya başladı ve hakikaten harikulâde parıldıyordu. Bu arada ışık cinleri oldukça zayıflamış ve küçülmüşlerdi; bununla beraber neşelerinden en küçük bir şey bile kaybetmemişlerdi.

Yemeğinden başını kaldırıp bir soluk aldıktan sonra: "Sizlere ebediyen minnettarım," dedi yılan, "dileyin benden ne dilerseniz! Gücümün yettiği kadar, yardım etmek isterim size."

"Pek güzel!" diye bağırdı ışık cinleri; "söyle, nerede oturuyor güzel zambak? Bizi olabildiğince hızlı saraya ve güzel zambağın bahçesine götür! Onun ayaklarına kapanmak için sabırsızlıktan ölüyoruz."

"Bu hizmeti", diye karşılık verdi yılan derin derin iç çekerek, "hemen yapamayacağım, ne yazık ki. Güzel zambak, suyun öbür yakasında oturuyor maalesef."

—"Suyun öbür yakasında mı? Ve biz bu fırtınalı gecede bu kıyıya geçirttik kendimizi! Bizi ayıran ırmak ne kadar dehşet verici! İhtiyarı yeniden çağırmamız mümkün olur mu acaba?"

"Beyhude yormuş olacaksınız kendinizi", diye karşılık verdi yılan; "zira ona ırmağın bu yakasında rastlasanız bile, yine de sizi almazdı; o herkesi bu yakaya geçirebilir; ama kimseyi o yakaya geçiremez."

—"Yandık desene! Suyu karşıya geçmek için başka vasıta yok mu?"

— "Birkaç tane daha var, yalnız şu anda değil. Beyefendileri bizzat kendim geçirebilirim; ancak öğle saatinde."

— "Bu bizim severek seyahat ettiğimiz bir saat değil."

— "Öyleyse akşamleyin devin gölgesi üzerinde karşıya geçebilirsiniz."

— "Peki, bu nasıl oluyor?"

— "Buradan pek uzak olmayan bir yerde oturan koca dev, gövdesiyle hiçbir şey yapamaz, elleri bir saman çöpünü bile kaldıramaz, omuzları çalı çırpı bile taşıyamaz; ancak gölgesi çok şeye, hatta her şeye muktedirdir. O yüzden güneş doğarken ve batarken en güçlüdür ve yalnız akşamları gölgesinin ensesine binilir, sonra dev ihtiyatlı bir şekilde kıyıya doğru ilerler, böylece gölge yolcuyu suyun karşısına geçirmiş olur. Ama eğer öyle üzeri çalılığın sık bir şekilde kıyıya uzandığı orman köşesinde bulunacak olursanız, o zaman siz karşıya geçirebilir ve güzel zambakla tanıştırabilirim; eğer öyle sıcağından sakınmak istiyorsanız, o zaman ancak akşama doğru devi, kendisini muhakkak memnuniyetle göstereceği şu kayalık koyda arayabilirsiniz."

Genç beyefendiler hafiften eğilerek uzaklaştılar; yılan da onlardan kurtulmaktan memnundu; kısmen kendi ışığının sevincini yaşamak, kısmen de nice zamandır tuhaf bir şekilde kendine eziyet eden bir merakı giderdiği için.

İçinde sık sık oradan oraya süründüğü kaya yarıklarında bir yerde tuhaf bir keşif yapmıştı. Zira bu uçurumlarda hiç ışık olmaksızın sürünmek mecburiyetinde olsa bile, hisleri sayesinde nesneleri pekâlâ ayırt edebiliyordu. Yalnız her yerde tabiatın nadir ürünleriyle karşılaşmaya alışıktı; kâh büyük kristallerin sivri uçları arasında sürünüyor, kâh som gümüşün filizleri ve kancalarını hissediyor ve bir veya diğer kıymetli taşı kendisiyle birlikte ışığa çıkarıyordu.

Hal böyleyken yılan, hayretler içerisinde, orada dört bir yanı kapalı kayalar arasında bir yerde nesneler buldu; şekillendirici insan elinin değdiğini ortaya koyan nesneler. Üzerinde yukarıya sürünemediği düz duvarlar, keskin, muntazam kenarlar, sağlam yapılı sütunlar ve kendine hepsinden acayip gelen, çoğu kez etrafında süründüğü, tunç veya adamakıllı parlatılmış mermer olduğunu düşünmek mecburiyetinde kaldığı insansı şekiller. Şimdi bütün bu tecrübeleri son bir kez gözü marifetiyle duyup bir araya getirmek ve sadece tahmin ettiklerini bir de onaylamak istiyordu. Şimdi de kendi ışığı marifetiyle bu harikulâde yeraltı mağarasını aydınlatma kabiliyetine sahip olduğuna inanıyor ve birdenbire bu garip nesneleri tamamıyla tanımayı umuyordu. Acele etti ve derhal her zamanki yolun üzerinde bulduğu yarıktan mâbetin içine süzüldü.

O mahalde olunca merakla etrafına baktı. Her ne kadar ışıltısı bu dairevî yapıdaki bütün nesneleri aydınlatamasa da, onun için yakınındakiler yeteri kadar fark ediliyordu. Som altından saygı uyandıran bir kralın heykelinin içine yerleştirildiği parıltılı mihraba doğru yukarıya derin saygı ve hayretle baktı. Ölçü olarak heykel insan boyunu aşıyordu, fakat şekle göre bu, büyük bir adamdan çok, küçük bir adam heykeliydi. Muntazam vücudu üzerine basit bir palto geçirilmişti. Saçlarınıysa bir meşe çelengi bir arada tutuyordu.

Henüz yılan gözünü saygı uyandıran bu heykele dikmişti ki, kral konuşmaya başladı ve sordu: “Nereden geliyorsun?”

— “İçinde altın bulunan kaya yarıklarından”, diye mukabele etti yılan.

— “Altından daha muhteşem olan nedir”, diye sordu kral.

— “Işık”, diye cevapladı yılan.

— “Işıktan daha iç açıcı olan nedir?”, diye sordu öbürü.

— “Sohbet” diye cevapladı beriki.

Bu konuşma esnasında yılan göz ucuyla etrafı süzdü ve bir sonraki mihrapta başka bir harika heykel gördü. Bunda daha uzun ve daha küçük yapılı gümüş bir kral oturuyordu; bedeni süslemeli bir kaftanla örtülmüştü; taçı, kemeri ve kral asası mücevherlerle süslenmişti. Yüzünde gururun neşesi vardı. Mermer duvarda yukarı doğru uzayan koyu renkli bir damar birdenbire aydınlanınca ve bütün mâbetin içerisine hoş bir ışık yayılınca konuşmak istiyor gibi görünüyordu kral. Bu ışıkta yılan, tunçtan yapılmış güçlü yapısıyla orada oturan ve gürzüne dayanan üçüncü bir kral gördü. Bu kralın

başı defne dalından yapılmış bir taçla süslenmişti ve bu şekliyle bir insandan daha çok bir kayaya benziyordu. Yılan, kendisinden epeyce uzaklıkta duran dördüncüyü görme isteğiyle etrafına bakındı; fakat aydınlanan damar bir şimşek gibi çakıp kaybolurken duvar açılıverdi.

Dışarıya çıkan orta yapılı bir adam yılanın dikkatini üzerine çekti. Bu adam bir çiftçi gibi giyinmişti ve elinde küçük bir lamba tutuyordu. Sessiz alevine bakmaktan keyif duyulan bu lamba, harikulâde biçimde, hiçbir gölge yapmaksızın bütün katedrali aydınlatıyordu.

— "Neden geliyorsun ki ışığımız var?" diye sordu altın Kral.

— "Biliyorsunuz ki karanlığı aydınlatmaya müsaadeli değilim."

— "Krallığım sona mı eriyor?" diye sordu gümüş Kral.

— "Ya geç ya da hiçbir zaman", diye karşılık verdi ihtiyar.

Güçlü bir ses tonuyla tunç Kral sormaya başladı:

—"Ben ne zaman ayağa kalkacağım?"

— "Yakında" diye karşılık verdi ihtiyar.

— "Kiminle ittifak etmeliyim?", diye sordu Kral.

— "Büyük kardeşlerinle", dedi ihtiyar.

— "En genci ne olacak?" diye sordu Kral.

— "O oturacak", dedi ihtiyar.

"Ben yorgun değilim", diye bağırdı dördüncü Kral boğuk, kekeleyen bir sesle.

Bu arada onlar konuşurken yılan, mâbedin içerisinde sessizce dört bir tarafa süründü ve hemen her şeyi inceledi ve şimdi dördüncü Krala daha yakından baktı. Kral bir sütuna yaslanmış ayakta dikiliyordu. Etkileyici görünümü güzelden ziyade hantaldı. Öyle ki hangi maddeden dökümün yapıldığı çok kolay anlaşılamıyordu. Tam olarak bakıldığındaysa kardeşlerinin yapıldığı üç metal karışımından olduğu görülüyordu. Yalnız döküm esnasında bu maddelerin gerektiği gibi eritilip karıştırılmadığı görülüyordu; altın ve gümüş damarlar düzensiz bir biçimde tunç kitlenin içine doğru giriyor ve heykele nahoş bir görüntü veriyordu.

Bu arada altın Kral adama dedi ki:

—"Kaç tane sır biliyorsun?"

— "Üç", diye karşılık verdi ihtiyar.

— "En önemlisi hangisi?", diye sordu gümüş Kral.

— "Besbelli olanı", diye karşılık verdi ihtiyar.

— “Bize de açıklamak ister misin”, diye sordu tunçtan olan Kral.

— “Dördüncüyü öğrenir öğrenmez”, dedi ihtiyar.

— “Bundan bana ne”, diye kendi kendine mırıldandı karışım olan Kral.

— “Ben dördüncüyü biliyorum”, dedi yılan ve ihtiyara yaklaşarak kulağına bir şeyler tısladı.

— “Tam vaktidir”, diye bağırdı ihtiyar güçlü bir sesle.

Mâbet yankılandı, metal heykeller çınladı. O anda ihtiyar batıya, yılan doğuya doğru ilerledi ve her biri büyük bir hızla kayaların yarıklarından içeri dalıp gittiler.

İhtiyarın içerisinden geçtiği bütün dehlizler, hemen ardından altınla doluyordu; zira lambasının harikulâde bir özelliği vardı; bütün taşları altına, bütün tahtaları gümüşe, ölü hayvanları mücevhere dönüştürüyor ve bütün madenleri yok ediyordu. Ne var ki bu etkiyi gösterebilmesi için tam anlamıyla tek başına aydınlatması gerekiyordu. Yanında başka bir ışık olduğu zaman, sadece güzel, parlak bir ışıltı saçıyor ve tüm canlılar dâmâ onun sayesinde ferahlıyordu.

İhtiyar, dağa yapılmış kulübesine girdi ve karısını büyük bir üzüntü içerisinde buldu. Ocağın başına oturmuş, ağlıyor ve bir türlü halinden memnun olamıyordu. “Ne talihsizim!”, diye bağırıyordu; “bugün dışarı gitmene müsaade etmemeliydim!” İhtiyar, gayet sakin, “Ne oldu ki?” diye sordu.

— “Sen çıkar çıkmaz”, dedi kadın iç çekip ağlayarak, “kapıya iki telâşlı yolcu geldi; düşüncesizlik edip onları içeri aldım. Efendi, namuslu iki adama benziyorlardı; hafif alevlere bürünmüşlerdi. İnsan, onları ışık cinleri sanabilirdi. İçeri girer girmez, utanmaz bir şekilde, bazı sözlerle bana yaltaklanmaya başladılar. Öylesine tebelleş oldular ki bunları düşünmekten bile utanıyorum.

“Belki”, diye karşılık verdi adam gülümseyerek, “beyefendiler sana şaka yapmışlardır; zira yaşın gereği, nezaket kaideleri çerçevesinde olmalı yaptıkları.”

“Ne yaşı! Yaşmış!”, diye bağırdı kadın; “her zaman yaşım mı söz edilecek? Hem ben kaç yaşındayım ki? Alışıldık nezaketmiş! Canım, ne biliyorsam biliyorum. Şu etrafına bir bak, nasıl görünüyor duvarlar? Yüz yıldan beri görmediğim şu eski taşlara bir bakıver: yalnız, altın namına ne varsa hepsini yalayıp yuttular, inanmazsın nasıl bir çabuklukla; her defasında da bayağı altından daha lezzetli olduğuna

dair güvence verdiler. Duvarları tertemiz silip süpürünce, neşeleri gayet yerinde görünüyordu. Hiç şüphesiz, kısa zaman içinde daha büyük, geniş ve daha parlak hale gelmişlerdi. Artık yeniden yaramazlık yapmaya başladılar, tekrar beni okşadılar, bana kraliçemiz dediler, sonra beni silkelediler ve bir yığın altın etrafa saçıldı. Bak işte altınlar halen orada, sıranın altında nasıl parıldıyorlar. Ama talihe bak ki küçük köpeğimiz onların bir ikisini yuttu. Bak, ocağın kenarında ölüverdi, zavallı hayvan! Bir türlü buna alışamıyorum. Onlar ayrılıp gittikten sonra gördüm öldüğünü; yoksa kayıkçıya olan borçlarını ileteceğime dair asla bir söz vermezdim."

— "Ne borçları varmış?", diye sordu ihtiyar.

— "Üç baş lahana", dedi kadın, "üç enginar ve üç baş soğan; söz verdim, gün doğunca bunları ırmağa taşıyacağıma."

—"Onlara bu iyiliği yapabilirsin", dedi ihtiyar; "zira bir vesileyle yine yardım edecekler bize."

—"Bize hizmet edip etmeyeceklerini bilmem; fakat buna söz verdiler ve yemin ettiler."

Bu arada şöminedeki ateş söndü; ihtiyar, kömürlerin üzerini külle örttü, parıldayan altınları bir kenara çekti; şimdi lambacığı yine aynı şekilde en güzel ışığıyla yanıyordu; duvarlar altınla kaplanmıştı ve küçük köpek akla gelebilecek en güzel akiğe dönüşmüştü. Değerli taşın kahverengi ve siyah renklerinin değişimi onu nadir bir sanat eseri haline getirmişti.

—"Sepetini al", dedi ihtiyar, "ve akik taşını içine koy; sonra üç baş lahanayı, üç enginarı ve üç baş soğanı al, etrafına yerleştir ve ırmağa taşı! Öğleye doğru yılan tarafından kendini karşıya geçirt ve güzel zambağı ziyaret et, akik taşını ona götür! Zambak, dokunuşuyla onu canlandıracaktır; nasıl ki dokunuşuyla bütün canlıları öldürüyorsa. Akik taşı kendisine sadık bir yoldaş olacaktır. Söyle ona, yas tutmasın, kurtuluşu yakındır; en büyük felaketi en büyük mutluluk olarak görsün; zira artık vakit tamamdır."

Yaşlı kadın sepetini hazırladı ve gün ağardığında yola koyuldu. Yeni doğan güneş, uzaklarda parıldayan ırmağın üzerinden doğru bu tarafı aydınlatıyordu. Kadın ağır adımlarla yürüyordu; zira sepet başına geliyordu; ancak bu ağırlığı yapan o derece ağır olan akik taşı değildi. Taşıdığı bunca ölüyü hissetmiyordu. Aksine, sepet sanki kendi yükseltiyor ve başının üzerinde süzülüyordu. Ancak taze bir sebze yahut küçük, canlı bir hayvan taşımak, onun için

olabildiğince zordu. Canı sıkılmış bir halde bir müddet ileri doğru yol aldı sonra birdenbire korkmuş bir halde durdu; zira az kalsın ovayı kaplayıp ona kadar uzanan devin gölgesine basacaktı. Ancak o anda ırmakta yıkanıp, sudan çıkan korkunç devi ilk defa gördü ve onun yolundan nasıl çekilmesi gerektiğini bilmedi. Dev onu fark eder etmez şakacıktan selam verdi ve gölgesinin elleri hemen sepeti yakaladı. Kolaylık ve maharetle oradan bir baş lahana, bir enginar ve bir soğan alıp devin ağzına götürdüler. Bunun üzerine dev ırmağa yukarı doğru devam etti ve kadına yol verdi.

Kadın, en iyisi geriye dönüp, eksik olanları bahçesinden alarak tamamlamalı mıyım diye düşündü. Bu kuşkular içerisinde daima ileri doğru yürümeye devam etti, böylece çok geçmeden nehrin kıyısına vardı. Uzun zaman kayıkçıyı bekledi. Nihayet onun, kayığında tuhaf bir yolcuyla bu tarafa geçtiğini gördü. Yeterince göremediği genç, asil ve güzel bir adam kayıktan atladı.

—"Ne getiriyorsunuz?" diye bağırdı ihtiyar.

— "Işık cinlerinin size borçlu olduğu sebzeleri", diye karşılık verdi kadın ve kendi malını işaret etti.

İhtiyar, her birinden sadece iki adet olduğunu görünce keyfi kaçtı ve onları kabul edemeyeceğini söyledi. Kadın ısrarla rica etti, şimdi eve dönemeyeceğini ve yükünün gideceği yol boyunca zah-

metli olacağını anlattı. İhtiyar olumsuz cevabında diretti ve bir kere bunun kendisine bağlı olmadığını ileri sürdü.

— "Bana ait olanı dokuz saat boyunca bir arada tutmak zorundayım. Bunun üçte birini ırmağa teslim etmeden, hiçbir şey kabul edemem."

Bir sürü konuşma ve itirazdan sonra ihtiyar şöyle dedi:

— "Bir çaresi daha var; eğer ırmağa kefil olur, kendinizi borçlu göstermeyi kabul ederseniz, o zaman bu altı parçayı alırım. Fakat bunun bazı tehlikeleri var."

— "Hayır, en küçük bir tehlike bile yok. Elinizi ırmağın içine sokun ve yirmi dört saat içinde borcunuzu getireceğinize söz verin", diye devam etti ihtiyar.

Yaşlı kadın, bunu yaptı; fakat elini kömür karası olmuş halde tekrar sudan çıkarınca, korkudan feleği şaştı. Ateşli bir şekilde ihtiyar adama döndü, en güzel yerinin elleri olduğunu, ağır işlere rağmen bu asil uzuvlarının beyazlığını ve inceliğini muhafaza etmesini bildiğini söyledi. Büyük bir hayal kırıklığıyla eline baktı ve umutsuzluk içerisinde bağırdı:

—"Bu daha beter! Görüyorum ki kaybolmuş neredeyse, diğer elden çok daha küçük.

— "Yalnız şimdi öyle görünüyor", dedi ihtiyar; "verdiğiniz sözü tutmazsanız, o zaman gerçekten böyle olur. El gittikçe küçülecek, sonunda tamamıyla kaybolacak; bununla beraber siz onu kullanmaktan mahrum kalmayacaksınız. Onunla her şeyi yapabileceksiniz, yalnız onu kimse görmeyecek."

— "Tek onu kullanamasaydım ama kimse böyle olduğunu görmeseydi", dedi ihtiyar kadın. Fakat şimdi bunun bir anlamı yok, bu kara deriden ve bu sıkıntıdan derhal kurtulmak için verdiğim sözü tutacağım."

Aceleyle kendi kendine tepesinin üzerine yükselen ve serbestçe yukarı doğru uçan sepeti aldı ve kıyıda düşüncelere dalmış bir halde yürüyen adamın arkasından koştu. Adamın harika boyu ve garip kıyafeti ihtiyar kadını adamakıllı etkilemişti.

Adamın göğsü parıldayan bir zırhla örtülüydü; öyle ki bu zırh içinde güzel vücudunun her kısmı hareket ediyordu. Erguvan renkli bir pelerin atmıştı omuzlarına; açık başında güzel bukleli kahverengi saçları dalgalanıyordu. Biçimli ayakları gibi hoş yüzü güneş ışınlarına maruz kalmıştı. Tabanları çıplak bir şekilde sakince sıcak

kumlar üzerinde yürüyordu. Derin bir acı, bütün haricî intibaları uyuşturmuş görünüyordu.

Çenebaz yaşlı kadın onu konuşmaya dâhil etmeye çalıştı; ancak o, ona kısa cümlelerle pek az bilgi verdi; öyle ki yaşlı kadın nihayet onun güzel gözlerine rağmen, devamlı boş konuşmaktan dolayı yoruldu ve ona veda etti ve şöyle dedi:

— "Siz benim için fazla yavaş gidiyorsunuz, Beyefendi; yeşil yılan üzerinde karşıya geçmek ve güzel zambağa kocamın harika armağanını teslim etmek için saniye kaybetmemeliyim."

Bu sözlerle hızlıca ilerledi; aynı şekilde güzel genç adam hızla toparlandı ve acele kadının arkasından koştu.

—"Güzel Zambak'a mı gidiyorsunuz?", diye bağırdı; "o zaman yolumuz bir. Nasıl bir armağan götürüyorsunuz ona?"

— "Efendim", diye karşılık verdi kadın, "siz benim sorularımı böyle kısa bir sözcükle reddettikten sonra, size sırlarım hakkında bu neviden bir heyecanla malumat vermem yakışık almaz. Ama eğer bir değiş tokuşa razı olur ve bana başınızdan geçenleri anlatmak isterseniz, o zaman benim armağanımın ne olduğunu sizden saklamam."

Kısa zamanda anlaştılar; kadın, ilişkilerini, köpeğin hikâyesini ona güvenerek anlattı ve burada o harikulâde armağanı görmesine müsaade etti.

Genç adam hemen sepetten tabii sanat eserini çıkardı ve uysal bir halde dinleniyor görünen köpeği kollarına aldı.

— "Şanslı hayvan!", diye bağırdı; "hazin bir kader yaşamamak için canlılar ondan kaçarken, seni onun elleri okşayacak, onun tarafından hayat verilecek sana. Fakat neden 'hazin' diyorum ki! Onun huzurunda olmaktan dolayı felç olmak, onun elinden ölmekten daha kasvetli ve korkunç değil mi?

— "Bana bak!", dedi ihtiyar kadına; "şu yaşımda nasıl bir sefil duruma katlanmak zorundayım!

Savaşta şerefle taşıdığım şu zırhı, bilge bir idare hak etmek için aradığım şu pelerini, kaderim bana bunlardan birini gereksiz bir yük, diğerini anlamsız bir şan olarak bıraktı. Taç, asa ve kılıç kaybolup gittiler. Ayrıca ben, yeryüzünün diğer her ferdi kadar çıplak ve muhtacım; zira onun güzel mavi gözlerinin öylesine uğursuz bir tesir gücü var ki bütün canlı varlıkların gücünü yok eder; elinin

dokunmasıyla ölmeyenler, kendilerini canlı gezen gölgelere dönüştüklerini hissederler."

Bu minval üzere yakınmaya devam etti ve hem onun içinde olup bitenleri hem de zahirî durumunu öğrenmek isteyen ihtiyar kadının merakını hiçbir şekilde gidermedi. Kadın ne onun babasının adını ne de krallığının adını öğrendi. Genç adam, kendi sıcak göğsünün ve güneş ışınlarının sıcaklığının sanki halen yaşıyormuş gibi ısıttığı kaskatı kesilmiş köpeği okşadı. Lâmbalı adam ve ilâhi ışığın tesirleriyle ilgili birçok soru sordu ve kendi hazin durumuyla ilgili de ileride olacak nice güzelliklerin beklentisi içine girmiş görünüyordu.